

Шанскова Т.І.

Особливості сучасної професійної підготовки фахівців гуманітарного профілю в умовах другої вищої освіти в Україні

Шанскова Тетяна Ігорівна, кандидат педагогічних наук, доцент
завідувач кафедри педагогіки, психології та управління навчальними закладами
Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

Анотація. у статті проаналізовано сучасні тенденції професійної підготовки фахівців гуманітарного профілю в Україні; виділено особливості професійної діяльності фахівця гуманітарного профілю; розкрито наукові підходи до освіти гуманітарного профілю та можливості отримання другої вищої освіти в Україні; проведено порівняльний аналіз особливостей першої та другої вищої освіти; висвітлено законодавче забезпечення здобуття другої вищої освіти в Україні та подано рекомендації щодо удосконалення процесу професійної перепідготовки фахівців гуманітарного профілю.

Ключові слова: гуманітарний, гуманітарна освіта, професійна діяльність фахівців гуманітарного профілю, функції гуманітарної освіти, наукові підходи до підготовки фахівців гуманітарного профілю.

Постановка проблеми. У науковому контексті поняття «гуманітарний» трактується як той, що стосується людства, суспільного буття та свідомості, а більш у вузькому значенні розглядається стосовно суспільних наук, які вивчають людину та культуру [1, с. 350]. Тому вищу гуманітарну освіту можна розглядати як систему професійної підготовки спеціалістів різних спеціальностей в галузі гуманітарних та суспільних наук. Її потрібно відрізнити від природничої та технічної освіти. [1, с. 352].

Професійна діяльність фахівців гуманітарного профілю є діяльністю, що являє собою як безпосередній так і опосередкований вплив на людину через систему суспільних стосунків завдяки засобам донесення (мові, особистому прикладу) ідеї до об'єкта. Результатами впливу є зміни в духовному світі людини. [2]. Стиль діяльності спеціаліста гуманітарного профілю – вид філософсько-методологічного засобу цієї діяльності, що заснований на ціннісних орієнтаціях суб'єкта, та виконує функцію регуляції його ставлення до інших засобів професійної діяльності.

За професійним призначенням фахівець гуманітарного профілю готується до здійснення навчально-виховної, науково-методичної та організаційно-управлінської діяльності у різних типах вищих і середніх навчальних закладів. Враховуючи професійне спрямування, майбутній фахівець гуманітарного профілю повинен володіти знаннями основних педагогічних і психологічних дисциплін; мати фундаментальні філологічні знання; володіти концепціями гуманітарних і суспільних наук. Конкуренція на ринку праці вимагає від спеціалістів гуманітарного профілю наявності високого професійного рівня, вияву навичок організаційної роботи в гуманітарній сфері, комунікативних навичок, володіння комп'ютером та знання іноземної мови. Спеціаліст повинен володіти такими особистісними якостями, як відповідальність, комунікабельність, інтелект. В той же час традиційна організація навчального процесу у ВНЗ не сприяє набуттю таких якостей.

Аналіз останніх джерел і публікацій. У межах процесів інновації і гуманізації освіти розроблені особистісно-аксіологічний підхід до професійної діяльності (О. Анісімов, Є. Богданов, А. Деркач, О. Дубасенюк, М. Левина та ін.), технологізації процесу навчання у навчальному закладі (Л. Виготський, В. Кан-Калик, Н. Кузьміна, А. Міщенко та ін.), інно-

ваційні підходи у системі вищої освіти (П. Гальперін, В. Давидов, П. Підкасистий, Є. Полат, Н. Тализіна та ін.).

Професійна гуманітарна освіта сьогодні спрямована на виконання інноваційної, виховної, адаптаційної, відтворювально-ретрансляційної функцій та функції кумулятивності знань.

1. Інноваційна функція професійної гуманітарної освіти пов'язана з розповсюдженням нових знань та гуманітарних технологій, завдяки яким суспільство розвивається. Інноваційну функцію потрібно трактувати як проведення наукових досліджень.

2. Виховна функція полягає у формуванні в студентів моральних якостей та загальнолюдських цінностей.

3. Адаптивна функція професійної гуманітарної освіти передбачає розвиток здібностей студентів адаптуватися до професійних і соціальних ролей.

4. Відтворювально-ретрансляційна функція передбачає відтворення фахівцями гуманітарного профілю загальнолюдської та національної культури, а також передачі та відтворення існуючої соціальної структури у ході своєї професійної діяльності.

5. Професійна гуманітарна освіта сьогодні спрямована на активне використання знань, накопичених іншими соціально-гуманітарними науками (соціологією, психологією, філософією та ін.).

Гуманітарна освіта забезпечує готовність випускника до взаємодії з іншими людьми у процесі трансляції культури, обміну культурними цінностями, способами діяльності та шляхами самореалізації, що вимагає суттєвих змін у парадигмі освіти. Вища гуманітарна освіта є системою, що задовольняє суспільні вимоги підготовки фахівців такої категорії та їх особистісні потреби щодо професійного становлення та самореалізації. Метою діяльності гуманітарного ВНЗ є забезпечення високого рівня загальнокультурного, професійного та індивідуального розвитку студента як соціально активної, творчої особистості компетентного спеціаліста гуманітарного профілю, здатного до неперервної самоосвіти. Цінність гуманітарної освіти полягає в розвитку інтелекту, мислення, емоцій, комунікативних навичок та здібностей.

Смисложиттєві цінності студентів гуманітарного профілю були предметом дослідження В. Семікова [3]. Він прийшов до висновку, що смисложиттєві цінності студентів гуманітарного профілю пов'язані з їх різними особистісно-професійними характеристиками (інтелектуальною, емоційно-вольовою і мотиваційною сферою). Спеціалісти-гуманітарії є важливою

складовою соціально-професійної структури суспільства, носіями знань педагогічної та соціальної спрямованості, необхідних для підтримки моральних цінностей громадянського суспільства. Особливу увагу значенню гуманітарного знання як засобу формування у студентів гуманістичної свідомості у системі післядипломної освіти приділила В. Воронцова [4, с. 401-402].

Мета статті: виділити місце другої вищої освіти гуманітарного профілю в системі післядипломної неперервної освіти та проаналізувати її новітні тенденції та перспективи розвитку в Україні.

Виклад основного матеріалу. На основі аналізу різних рівнів методології професійної гуманітарної освіти було виділено такі наукові підходи до підготовки фахівців гуманітарного профілю в умовах другої вищої освіти:

- компетентнісний підхід виступає якісною інтегративною характеристикою спеціаліста, складовими якої є соціальна, особистісна, професійна, комунікативна компетентність;
- системний підхід полягає в розгляді професійної підготовки фахівців гуманітарного профілю як цілісної системи, а також підсистеми професійної підготовки спеціалістів загалом;
- особистісно-діяльнісний підхід, спрямований на формування цілісної структури особистості фахівця гуманітарного профілю саме у системі суспільних відносин та взаємодій;
- особистісно орієнтований підхід спрямований на те, що специфіка змісту гуманітарної освіти надає можливість сприйняття та інтеріоризації ціннісної системи людства, нації, соціуму в єдності раціонального та чуттєвого способів пізнання, в ній, перш за все, пізнається людина, її духовний світ, її взаємодія з соціумом, її місце у соціокультурному середовищі, сенс її існування;
- психолого-педагогічний підхід спирається на знання індивідуальних особливостей студентів та обумовлюється обов'язковим їх включенням у різні види суспільної діяльності;
- культурологічний підхід передбачає побудову освітнього процесу завдяки розширенню гуманітарної спрямованості освіти завдяки органічному включенню в освітній процес духовно-морального потенціалу української культури;
- інформаційно-технологічний підхід полягає у максимальному використанні у навчальному процесі новітніх технологій пошуку та використання необхідної інформації;
- науково-методологічний підхід визначає рівень розвитку методології та методики професійної гуманітарної освіти на основі використання сучасних наукових парадигм.

У Законі України «Про вищу освіту» зазначено, що професійна підготовка являє собою здобуття кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю. У сучасній науково-педагогічній літературі зустрічаються близькі за значенням терміни, пов'язані з неперервною професійною підготовкою: "перманентна освіта", "підвищення кваліфікації", "перекваліфікація", "підготовка і перепідготовка кадрів" та ін. Усі

вони стосуються освіти, яка продовжується після базової, забезпечує можливість використання кожною людиною протягом її життя різноманітних навчальних програм і дозволяє їй раціонально поєднувати освіту з самоосвітою. Особа, яка пройшла перепідготовку і успішно пройшла державну атестацію, отримує відповідний документ про вищу освіту. Особа, яка успішно пройшла стажування або спеціалізацію чи розширила профіль (підвищила кваліфікацію), отримує відповідний документ про післядипломну освіту. Післядипломна освіта здійснюється вищими навчальними закладами післядипломної освіти або структурними підрозділами вищих навчальних закладів відповідного рівня акредитації, в тому числі на підставі укладених договорів [5].

Відповідно до статті 42 Закону України «Про вищу освіту» навчання у вищих навчальних закладах здійснюється за такими формами: денна (очна); вечірня; заочна, дистанційна; екстернат. Форми навчання можуть бути поєднані. Терміни навчання за відповідними формами визначаються можливостями виконання освітньо-професійних програм підготовки фахівців певного освітньо-кваліфікаційного рівня. Здобуття другої вищої освіти відбувається, здебільшого, у заочній та дистанційній формі.

У статті 53 подано назву осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах – студенти (слухачі), курсанти, екстерни, асистенти-стажисти, інтерни, клінічні ординатори, здобувачі, аспіранти (ад'юнкти) та докторанти.

Студент (слухач) – особа, що в установленому порядку зарахована до вищого навчального закладу і навчається за денною (очною), вечірньою або заочною, дистанційною формами навчання з метою здобуття певних освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівнів.

Екстерн – особа, що в установленому порядку зарахована до вищого навчального закладу, має відповідний освітній, освітньо-кваліфікаційний рівень і навчається за екстернатною формою навчання з метою здобуття певних освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівнів.

Для вступу на навчання вдруге абітурієнту необхідно подати стандартний набір документів для вступу та диплом про здобуття першої вищої освіти (або його нотаріально завірнену копію) разом із додатком про зараховані дисципліни. Переважна більшість приймальних комісій ВНЗ проводить співбесіди зі вступниками.

Табл. 1.

Порівняльний аналіз особливостей першої та другої вищої освіти

№	Показники	Перша вища освіта	Друга вища освіта
1.	Мотивація вступу	Поради оточення, іноді – помилкова.	Чітко виражена, обумовлена життєвим досвідом
2.	Термін навчання	5 – 6 років	1,5 – 2 роки
3.	Оплата навчання	Переважно за кошти держбюджету	За кошти фізичних та юридичних осіб
4.	Форма навчання	Денна	Переважно заочна, а також дистанційна, вечірня та екстернат
5.	Вік студентів	17-22	23-55
6.	Адаптація до умов навчання	1-1,5 років	Півроку – рік

З приводу пільг, то особи, які суміщають роботу та здобуття другої (і наступної) вищої освіти мають право на щорічну додаткову оплачувану роботодав-

цем відпустку (в розмірі середньої заробітної плати), що регламентовано ст. 216 та ст. 217 Кодексу законів про працю України [6]. У таких випадках тривалість

відпустки визначається аналогічно, як і для працюючих осіб, що одержують першу вищу освіту. Тобто, при навчанні на вечірньому відділенні додаткова відпустка складає 20 днів для ВНЗ I-II рівня акредитації і 30 днів – III-IV рівня акредитації. При заочній формі навчання тривалість оплачуваної відпустки складає 40 днів незалежно від рівня акредитації ВНЗ. При складанні державних іспитів період оплачуваної відпустки може складати до 30 днів, а для написання і захисту дипломної роботи студентам ВНЗ I-II рівня акредитації надається два місяці, III-IV – до чотирьох місяців. У той же час, в умовах ринкових відносин в Україні навчання студентів-заочників загалом, а також в умовах здобуття другої вищої освіти зокрема залежить від роботодавців, які не завжди дотримуються законодавства щодо соціального захисту студентів.

Факультет післядипломної освіти та довузівської підготовки Житомирського державного університету імені Івана Франка був створений 18 грудня 2003 року. Перепідготовка (друга вища освіта) проводиться за такими спеціальностями: мова і література (англійська)*; мова і література (німецька)*; українська мова і література*; початкове навчання; історія*; соціальна педагогіка; психологія*; математика*; інформатика*; менеджмент організацій і адміністрування; біологія*; хімія*, фізичне виховання. Враховуючи особливості діяльності фахівців гуманітарного профілю, до такої категорії майбутніх спеціалістів було віднесено вчителів англійської, німецької та української мови та літератури, вчителів початкових класів, історії, соціальних педагогів та психологів.

Питання заочної освіти досліджували багато вчених. Її розглядали як складову неперервної освіти та розвитку особистості (М. Гамезо, Г. Спінжакова); специфіку заочної освіти як форми освіти досліджували І. Зімаков, А. Петренко; її сучасний стан та перспективи розвитку аналізували П. Жильцов, Ю. Круглов та ін.; особливості заочників у навчанні були предметом уваги Н. Карлова, В. Помелова та ін.; історію, стан та перспективи заочної форми навчання подано В. Лазаревим [7], [8, с. 3 - 9]. Дослідження М. Громкової, А. Давидова, Е. Кузнецової, А. Романової, Г. Спіжанкова та ін. присвячені розгляду теорії, методики та організації класичної вищої заочної педагогічної освіти. Прогнозування розвитку системи заочної освіти, посилення її технологічної складової проводилося у роботах Б. Гершунського, І. Зімакова, М. Кондакова, В. Овсянникова та ін. На сьогоднішній день заочну освіту можна розглядати і як форму навчання і як соціальний інститут. У наукових розробках російських та українських учених було виділено нормативно-методичний, кібернетичний, комунікаційно-технічний та структурно-логічний підходи до заочної форми навчання.

1. Нормативно-методичний підхід спрямований на дослідження нормування обсягу навчальної роботи, її стандартизацію та методичне забезпечення (М. Барський, А. Марон, В. Крупица та ін.).

2. Кібернетичний підхід передбачає дослідження взаємодії між викладачами та студентами (М. Касимов, І. Шамсутдінова та ін.).

3. Комунікаційно-технічний підхід акцентований на удосконаленні комунікації між викладачами та студентами, зокрема за допомогою засобів мобільного зв'язку, інтерне-

ту, тощо (В. Вержбицький, А. Густирь, С. Крицький, В. Овсянников та ін.).

4. Структурно-логічний підхід до заочної форми навчання зосереджений на впорядкуванні структури та логіки навчальних предметів, які вивчають фахівці гуманітарного профілю (А. Марон, І. Роберт, Є. Полат та ін.).

Заочне навчання – форма організації навчального процесу для осіб, які поєднують отримання освіти з професійною трудовою діяльністю. Воно передбачає відвідування студентами короткотривалого курсу настановних лекцій, самостійного опрацювання окремих розділів навчальних курсів, виконання контрольних завдань, курсових робіт згідно навчального плану та програм та очне складання заліків та екзаменів на екзаменаційно-заліковій сесії. Диплом про вищу освіту, отриманий при заочній формі навчання прирівнюється до диплому, отриманому на стаціонарі. [9; с. 323].

Сучасні дослідники виділили переваги та недоліки заочної форми навчання. Так, І. Зімаков, Б. Мельник, Н. Семіна вважають заочну форму навчання найбільш доцільною для осіб, які поєднують навчання з трудовою діяльністю. Такі особи характеризуються високою мотивацією на навчання, мають значний життєвий досвід та такі особистісні риси як відповідальність, самостійність, впевненість у прийнятті рішень тощо. О. Коржуєв та В. Попков зазначають про збільшення кількості осіб, які бажають отримати другу вищу освіту. Перевагою заочної форми є курсова форма організації процесу навчання, тому що студенти безпосередньо спілкуються з викладачами та одногрупниками, обмінюються досвідом, забезпечуються навчальними матеріалами, необхідними для самостійного опрацювання для успішного складання екзаменів та заліків. Недоліками навчання на заочній формі порівняно з очною названо недостатній обсяг контактів між викладачами і студентами, перевага самостійних форм роботи студентів, наявність тільки семестрового та випускного контролю знань. Викладачі відмітили труднощі у відборі та конструюванні змісту навчального матеріалу, що зумовлено різним рівнем підготовленості студентів у межах однієї групи. Багаторічна практика підготовки спеціалістів гуманітарного профілю, особливо за такими відносно новими спеціальностями як психолог та соціальний педагог, за системою заочного навчання підтвердила її ефективність, в той же час в сучасних умовах активно використовується така форма заочного навчання як дистанційна.

Дистанційне навчання є сучасною формою заочного навчання на основі використання інформаційних технологій. Особа, яка навчається за такою формою, може сама за допомогою банку інформації, індивідуального навчального плану та методичних розробок виробляти індивідуальну стратегію навчання. У заочній освіті необхідно впроваджувати методи дистанційного навчання: дистанційні лекції, консультації електронною поштою, електронні підручники, освітні сайти і портали, автоматизовані системи мережевого тестування тощо. В 2000 році Міністерство освіти та науки України затвердило "Концепцію розвитку дистанційної освіти в Україні" [10], яка передбачала створення у країні системи освіти, що забезпечує

розширення кола споживачів освітніх послуг, реалізацію системи безперервної освіти протягом усього життя та індивідуалізацію навчання при масовості освіти. З метою підвищення ефективності навчання студентів необхідно створити навчальне середовище, в якому буде сформований комплекс засобів дистанційних освітніх технологій.

Заочна освіта як освітня структура активізує свою діяльність в періоди суттєвих суспільних змін, виконує різні завдання. Існуючі традиційні, а також нові форми заочної освіти, які з'являються і виділяються в самостійні структури, забезпечують збалансованість системи професійної підготовки молоді та дорослих, розширюють коло їх освітніх можливостей. Заочна вища освіта сформувалася як самостійна установа і є фактором, що стабілізує освітню систему в період соціальних перетворень [11]. *Екстернат* – форма навчання, що передбачає самостійне вивчення дисциплін згідно навчальних програм вищої професійної освіти за обраним напрямом підготовки чи спеціальності з наступною атестацією (поточною та підсумковою) у навчальному закладі. Ця форма навчання дає можливість особам, які мають відповідний освітній, освітньо-кваліфікаційний рівень, здобути певний рівень освіти або кваліфікації шляхом самостійного вивчення навчальних дисциплін і складання у вищому закладі освіти заліків, екзаменів та інших форм підсумкового контролю, передбачених навчальним планом. Навчання в екстернаті регламентується Положенням про організацію екстернату у вищих навчальних закладах України, затвердженим наказом Міністерства освіти України від 8 грудня 1995 року №340.

Висновки. Професійна перепідготовка фахівців гуманітарного профілю в Україні характеризується прискореним темпом оволодіння професією, взаємозв'язком між фундаментальними основами професійної освіти та новими цінностями, метою, змістом, формами та методами, що необхідні для здійснення нової професійної діяльності. Система другої вищої освіти гуманітарного профілю повинна реалізовувати стратегію випереджувального навчання. Вимагає суттєвої модернізації процес навчання на всіх рівнях. Така організація навчання потребує високоактивних навчальних методів; інформаційно-комунікаційних

технологій; формування умінь толерантно і продуктивно діяти (автономно) в різних навчальних і соціальних групах; ситуаційного і контекстного навчання; індивідуальних навчальних планів і програм; розширення джерел одержання інформації (інформаційно-комунікаційні технології, Інтернет, медіаосвіта, дослідницька діяльність тощо); розвитку дистанційної освіти; оцінювання якості здобутої освіти стандартизованими способами відповідно до різних кваліфікаційних вимог, використання відкритих і зрозумілих механізмів контролю, прийнятих в Україні і Європі.

Суттєвою умовою реалізації концепції неперервної освіти в Україні є також її фінансова підтримка та чітке законодавче врегулювання. Перспективним є об'єднання різних джерел (державних, приватних, міжнародних фондів тощо), розроблення багатоваріантних і різних за терміном способів індивідуального кредитування, надання фінансових, податкових й інших пільг з метою стимулювання й заохочення неперервного навчання та відповідного інвестування, а також формування змісту професійного навчання та організація навчального процесу відповідно до потреб економічного і соціального розвитку держави на основі впровадження результатів сучасних наукових досліджень, широкого використання вітчизняного та зарубіжного досвіду в сфері професійної підготовки та навчання дорослих; упорядкування та оптимізація мережі навчальних закладів післядипломної освіти шляхом поєднання галузевого принципу організації післядипломної освіти з широкою міжгалузевою і регіональною кооперацією та врахування соціально-економічного розвитку України; розширення професійного профілю при отриманні другої вищої освіти та підвищенні кваліфікації фахівців шляхом внесення відповідних пропозицій до існуючого Переліку спеціальностей та спеціалізацій з урахуванням потреб галузей народного господарства держави та регіонів; залучення професорсько-викладацьких та наукових кадрів вищої школи, академічної та галузевої науки, провідних фахівців до навчального процесу в системі післядипломної освіти; забезпечення єдності і дієвості управління та регулювання діяльності всіх елементів системи післядипломної освіти.

ЛІТЕРАТУРА (REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Советский энциклопедический словарь / Гл. ред. А. М. Прохоров. – 4 изд. – М.: Сов. энциклопедия, 1989. – 1632 с. *Fontes iuris Germanici antiqui Encyclopediam Dictionary / Ch. v. Prokhorov AM. - 4 cap. - Moscow: dicionem. Opera, 1989. - 1632 s.*
2. Четкин М. В. Стиль деятельности специалиста гуманитарного профиля: дис... докт. филос. наук: 09.00.01 / Четкин Михаил Васильевич. - М., 2004. – 348 с. *Maecenas rutrum cursus hendrerit humanytarnoho MV Chechetkin specialitas in Ipsum : ... di Doctor . Philosophiae . scientia : 09.00.01 / Michael Chechetkin Vasilevich . - M , 2004 . - 348 s.*
3. Семиков В.А. Психолого-акмеологические особенности развития смысложизненных ценностей студентов гуманитарного профиля: дис... канд. психол. наук: 19.00.13/ Семиков Владимир Алексеевич. - Тамбов, 2009. – 263 с. *Semykov V.A. Lorem ipsum dolor sit amet smyslzhiznennykh akmeolohyeheskye et modus studentium in humanytarnoho bona Profile : di ... candidate .. Duis . scientia : 19.00.13 / Semykov Vladimir Alekseevich. - Tambov, 2009. - 263 s.*
4. Воронцова В. Г. Гуманитарно-аксиологические основы постдипломного образования / В. Г. Воронцова. – Псков, 1996. – 421 с. *Vorontsov VG , Humanytarno axiologica deleta bases Postgraduate Education / V. Vorontsov . - Pskov, 1996. - 421 s.*
5. Закон України „Про вищу освіту” (зі змінами та доповненнями) від 23 травня 1991 р. № 1060-XII// zakon.rada.gov.ua *Legem de Ucraina in Superius Educationis (ut emendari) on May 23 , 1991 № 1060 - XII // zakon.rada.gov.ua*
6. Кодекс законів про працю України // zakon.rada.gov.ua/go/322-08 *Operamini Codicis Ucraina // zakon.rada.gov.ua > go/322-08*
7. Круглов Ю.Г. , Жильцов П. А. Заочное педагогическое образование: состояние и перспективы / Ю. Г. Круглов, П. А. Жильцов // Советская педагогика, 1990. - № 9. – С. 81 – 87.

- Kruglov Y. G., Ziltsov P.A. *Zaochnoe educandi disciplina : et Spes Status / Y. G. Kruglov , P. A. Ziltsov // Fontes iuris Germanici antiqui paedagogia*, 1990. - № 9. - S. 81 - 87.
8. Гамезо, М.В. Заочное обучение в контексте современных проблем непрерывного образования и развития личности педагога / М.В. Гамезо, Г.И. Спижанкова // *Познавательная деятельность студентов-заочников и условия её активизации*. М., 1985.- С. 3 - 9.
- Hamezo M.V. *Lorem ipsum dolor semper in contextu Zaochnoe sovremennykh quæstiones et progressionem personalitatis magister / M. Hamezo , G. I. Spyzhankova // Poznavatel'naya Deyatel'nost' adipiscin'g , volutpat zaochnykov aktyvyzatsyy ejus . M. , 1985. - S. 3 - 9.*
9. Давыдов В. В. Российская педагогическая энциклопедия : в 2 т. / гл. ред. В. В. Давыдов. – М. : Большая российская энциклопедия, 1993.
- Davydov V.V. *Rossiyskaya pedahohycheskaya Encyclopedia : 2 t / c . v . V.V. Davydov . – Moscow: Bolshaya Rossiyskaya Encyclopedia , 1993.*
10. «Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні» від 20 грудня 2000 // osvita.org.ua/Do/pravo/00.html
- "De ratione studiorum in Ucraina de longinquo " 20 mensis Decembris datis , 2000 // [osvita.org.ua > Ut > pravo/00.html](http://osvita.org.ua/Ut/pravo/00.html)
11. Василенко О. Вища заочна освіта в Україні: етапи розвитку // О. Василенко. – archive.nbuv.gov.ua/portal/.../Vasylenko.pdf
- Vasilenko A. *Superius Educationis in Ucraina: in progressionem // Alexander Vasilenko . - Archive.nbuv.gov.ua / ostium / ... / Vasylenko.pdf*
12. Шуневич Б. Теоретичні основи дистанційного навчання: Навч. Посібн / Б. Шуневич. – Львів: Вид-во Нац. Ун-ту „Львів. Політехніка”, 2006. – 244 с.
- Shunevich B. *funda procul elit doce . Auxilia / B. Shunevich . - Ramis : Type of Nat C " Lviv. Polytechnic " 2006 . – 244 s.*

Shanskova T I. Features modern training specialists in the humanities at the second higher education in Ukraine

Abstract. This article analyzes the current trends of training specialists in the humanities in Ukraine highlighted features of the professional activities in the humanities; disclosed scientific approaches to education in the humanities is the possibility of obtaining the second higher education in Ukraine carried out a comparative analysis of the characteristics of the first and second higher education; lightened legislative support for the second higher education in Ukraine and submitted recommendations for improving professional training specialists in the humanities.

Keywords: *humanities, liberal arts education, professional activity specialists in the humanities, the function of liberal education, scientific approaches to the training of specialists in humanities.*

Шанскова Т.И. Особенности современной профессиональной подготовки специалистов гуманитарного профиля при получении второго высшего образования в Украине

Аннотация. в статье проанализированы современные тенденции профессиональной подготовки специалистов гуманитарного профиля в Украине; выделены особенности профессиональной деятельности специалиста гуманитарного профиля; раскрыты научные подходы к образованию гуманитарного профиля та возможности получения второго высшего образования в Украине; проведён сравнительный анализ особенностей первого и второго высшего образования; осветлено законодательное обеспечение получения второго высшего образования в Украине и поданы рекомендации по усовершенствованию профессиональной переподготовки специалистов гуманитарного профиля.

Ключевые слова: *гуманитарный, гуманитарное образование, профессиональная деятельность специалистов гуманитарного профиля, функции гуманитарного образования, научные подходы к подготовке специалистов гуманитарного профиля.*